

Μαθαίνουμε μιλώντας για μας και τον πολιτισμό μας

Περίληψη

Η βασική ιδέα που διέπει τη δραστηριότητα είναι οι μαθητές να επικοινωνήσουν ηλεκτρονικά με μαθητές άλλου σχολείου (σχολείο-συνεργάτης), προκειμένου να ανταλλάξουν πληροφορίες για τις παραδόσεις και τον πολιτισμό του τόπου καταγωγής τους. Οι μαθητές θα χρησιμοποιήσουν τις πληροφορίες που θα συλλέξουν, για να κατασκευάσουν μια παρουσίαση με θέμα «Εμείς, οι φίλοι μας και ο πολιτισμός μας» με την οποία θα συμμετάσχουν σε ένα πολιτιστικό φεστιβάλ που θα οργανώσει η τάξη τους.

Οι μαθητές θα εργαστούν ομαδικά έχοντας το δάσκαλο βοηθό τους σε ρόλο συνερευνητή. Για τη συλλογή των πληροφοριών που θα ανταλλάξουν και θα παρουσιάσουν, θα χρησιμοποιήσουν πολλές διαφορετικές πηγές και μέσα επικοινωνίας. Η κυρίαρχη πηγή πληροφοριών είναι οι ίδιοι οι μαθητές είτε άμεσα, δηλαδή αξιοποιώντας τις εμπειρίες και τα βιώματά τους, είτε έμμεσα, δηλαδή αντλώντας πληροφορίες από το οικογενειακό τους περιβάλλον ή άλλες πηγές.

Απώτερος σκοπός της δραστηριότητας είναι οι μαθητές να μάθουν περισσότερα στοιχεία για τον πολιτισμό και τις παραδόσεις των ίδιων και να τα συγκρίνουν με αυτά άλλων, ώστε αφενός να ενισχυθεί η αυτοεκτίμησή τους για την καταγωγή και τον πολιτισμό τους, αφετέρου να συνειδητοποιήσουν ότι είναι όλοι μέλη μιας παγκόσμιας κοινότητας με ομοιότητες και διαφορές, ακόμα και αν ζουν στην ίδια χώρα και στην ίδια πόλη. Για το λόγο αυτό η δραστηριότητα αποκτά τόσο μεγαλύτερη δυναμική όσο πιο μεγάλη είναι η ετερότητα ως προς την προέλευση-τόπο καταγωγής των μαθητών.

Στόχοι

Οι επιδιωκόμενοι στόχοι μέσα από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα είναι:

A. Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Η άσκηση στο διάλογο: ακρόαση, έκφραση, εξήγηση, επιχειρηματολογία.
- Η άσκηση στο γραπτό λόγο (διατύπωση ερωτήσεων, παρουσίαση και εξήγηση πληροφοριών σε άλλους, ανάγνωση και κατανόηση κειμένου).
- Η καλλιέργεια επικοινωνιακών δεξιοτήτων (προσαρμογή του λόγου σε συγκεκριμένες συνθήκες που προσδιορίζονται από το σκοπό, το δέκτη και τα μέσα επικοινωνίας, έλεγχος της αποδεκτότητας του λόγου).
- Η άσκηση στη διαχείριση της πληροφορίας (αναζήτηση, συλλογή από διαφορετικές πηγές, καταγραφή, έλεγχος και αξιολόγηση).
- Η άσκηση στην επεξεργασία, την οργάνωση και τη σύνθεση της πληροφορίας με σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων.
- Η ενασχόληση των μαθητών με στοιχεία του πολιτισμού του τόπου τους.

Τάξεις

Δ' - ΣΤ' Δημοτικού

Γνωστικά Αντικείμενα

- Γλώσσα
- Πληροφορική
- Ιστορία

Σύνδεση με ΔΕΠΠΣ

Γλώσσα

- Προφορικός λόγος.
- Γραπτός λόγος (δομή πρότασης & παραγράφου), Στίξη
- Τύποι κειμένων,
- Διαλογικές μορφές επικοινωνίας
- Διαχείριση πληροφορίας

Ιστορία

Τοπική ιστορία

Πληροφορική

- Παίζω και μαθαίνω με τον υπολογιστή
- Γράφω και ζωγραφίζω
- Δημιουργώ-Ανακαλύπτω-
- Ενημερώνομαι
- Επικοινωνώ ηλεκτρονικά

Κριτήριο επιλογής του

σχολείου-συνεργάτη

Επειδή η δυναμική της δραστηριότητας συνδέεται άμεσα με τη διαφορετικότητα των μαθητών ως προς τον τόπο καταγωγής τους, καλό είναι να επικοινωνήσουν μαθητές που ζουν σε διαφορετικές πόλεις.

Τι κάνει ο μαθητής

- Αναπτύσσει συνεργατικά ένα σχέδιο δράσης (πλάνο εργασίας)
- Αναζητά, συλλέγει και οργανώνει πληροφορίες
- Λειτουργεί ως πηγή πληροφορίας για άλλους
- Λειτουργεί ως δέκτης πληροφοριών, τις οποίες πρέπει να επεξεργαστεί κριτικά και να χρησιμοποιήσει
- Συνθέτει και οργανώνει πληροφορίες δομώντας μια τελική παρουσίαση
- Οργανώνει και παρακολουθεί τη ροή

B. Ως προς τη χρήση των νέων τεχνολογιών

- Η άσκηση στην ηλεκτρονική και ασύγχρονη επικοινωνία μέσα από τη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Η άσκηση στην ηλεκτρονική επεξεργασία και μορφοποίηση κειμένου.
- Η άσκηση στη χρήση προγράμματος παρουσίασης.

Γ. Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- Η ανάπτυξη συνεργατικών δεξιοτήτων.
- Η ανάπτυξη διαπολιτισμικών επικοινωνιακών δεξιοτήτων.
- Η ενθάρρυνση στο διάλογο και την επιχειρηματολογία.
- Η κατανόηση της διαφορετικότητας
- Η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και του αλληλοσεβασμού στη βάση του πολιτισμού και των παραδόσεων
- Η καλλιέργεια της δημιουργικότητας

Εργαλεία

- Επεξεργαστής κειμένου
- Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
- Λογισμικό παρουσίασης (Power Point)
- Βιντεοπροβολέας

Προτεινόμενη οργάνωση της τάξης

Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες των τριών ατόμων, προκειμένου να συλλέξουν, να καταγράψουν, να επεξεργαστούν τις αναγκαίες πληροφορίες, να επικοινωνήσουν ηλεκτρονικά με μια ομάδα μαθητών από άλλο σχολείο (ομάδα-συνεργάτη) και να παρουσιάσουν την εργασία τους στην υπόλοιπη τάξη. Όμως, επειδή βασική πηγή πληροφοριών είναι και το οικογενειακό περιβάλλον των ίδιων των μαθητών, κάθε μαθητής εργάζεται και ατομικά εκτός της σχολικής τάξης και του διδακτικού χρόνου, προκειμένου να τροφοδοτήσει την ομάδα του με τις αναγκαίες πληροφορίες. Επιπλέον, στην αρχή και στο τέλος της δραστηριότητας (Φάση Α' και ΣΤ' αντίστοιχα) λαμβάνουν χώρα συζητήσεις όλης της τάξης τις οποίες συντονίζει ο δάσκαλος.

Διάρκεια (ενδεικτική)

- Α' Φάση: 1 ώρα
- Β' Φάση: 1 ώρα
- Γ' Φάση : 2 ώρες
- Δ' Φάση: 4 ώρες
- Ε' Φάση : 2 ώρες

της ηλεκτρονικής επικοινωνίας

- Ερμηνεύει, εξηγεί και επιχειρηματολογεί με βάση τις πληροφορίες καταλήγοντας σε γενικότερα συμπεράσματα
- Συντονίζει τις εργασίες της ομάδας του αναλαμβάνοντας συγκεκριμένο ρόλο

Σύνθεση των ομάδων

Καλό είναι οι ομάδες να είναι ετερογενείς ως προς τον τόπο/χώρα καταγωγής των μελών της ή την πολιτισμική τους ομάδα (π.χ. ROMA), έτσι ώστε κάθε μαθητής/τρια να αξιοποιεί την πολιτισμική του ταυτότητα για να συμβάλει στο έργο της ομάδας. Ο χωρισμός των μαθητών σε ομάδες καλό είναι να γίνει εκτός του χρόνου της δραστηριότητας για λόγους οικονομίας χρόνου.

Χρονισμός εφαρμογής της δραστηριότητας

Προτείνεται η εφαρμογή της δραστηριότητας να τοποθετηθεί χρονικά είτε στην αρχή της σχολικής χρονιάς, ώστε να εδραιωθεί μεταξύ των μαθητών κλίμα σεβασμού και αλληλοαποδοχής, είτε προς το τέλος της χρονιάς, ώστε να συνδυαστεί με άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις του σχολείου.

Στ' Φάση : 2 ώρες

Προτεινόμενη πορεία διδασκαλίας

Η όλη δραστηριότητα αποτελείται από έξι επιμέρους φάσεις:

- A. Εισαγωγή στη δραστηριότητα και καθορισμός των προς διερεύνηση θεμάτων
 - B. Επιλογή θεματικών κατηγοριών και σχεδιασμός του πλάνου εργασιών
 - Γ. Συλλογή και καταγραφή πληροφοριών που αφορούν στην ίδια την ομάδα
 - Δ. Ηλεκτρονική επικοινωνία με ομάδα μαθητών από άλλο σχολείο (ομάδα-συνεργάτη) με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών
 - E. Επεξεργασία και οργάνωση όλων των πληροφοριών που έχουν συλλεγεί με σκοπό την κατασκευή μιας συνολικής παρουσίασης αυτών
- Στ. Πολιτιστικό φεστιβάλ στην τάξη με προβολή των παρουσιάσεων που ετοίμασαν οι μαθητές

Α' ΦΑΣΗ: Εισαγωγή στη δραστηριότητα και καθορισμός των προς διερεύνηση θεμάτων

Σκοπός της πρώτης φάσης είναι οι μαθητές/τριες να κατανοήσουν τους σκοπούς της δραστηριότητας και να προσδιορίσουν από κοινού και υπό την καθοδήγηση του δασκάλου τις θεματικές κατηγορίες πάνω στις οποίες θα εργαστούν.

Συγκεκριμένα, ο δάσκαλος παρουσιάζει στους μαθητές την ιδέα να πραγματοποιήσουν ένα πολιτιστικό φεστιβάλ στο οποίο οι μαθητές θα συμμετάσχουν κατά ομάδες με παρουσιάσεις πολιτιστικών στοιχείων από διάφορους τόπους. Αντικείμενο της παρουσίασης θα είναι οι συνήθειες και τα πολιτισμικά στοιχεία του τόπου καταγωγής των μελών της ομάδας κάθε ομάδας αλλά και κάποιων νέων φίλων που θα κάνουν μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και οι οποίοι θα τους βοηθήσουν να εμπλουτίσουν την παρουσίασή τους. Έτσι, βασικοί «σταθμοί» στην πορεία της εργασίας τους θα είναι:

- A) η συλλογή πληροφοριών που αφορούν στους ίδιους,
 - B) η ηλεκτρονική επικοινωνία με μια ομάδα μαθητών από άλλο σχολείο με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών,
 - Γ) η κατασκευή της παρουσίασης του συνόλου των πληροφοριών που συγκέντρωσαν.
- Στη συνέχεια ο δάσκαλος εμπλέκει τους μαθητές σε μια συζήτηση-καταιγισμό ιδεών (brainstorming) ζητώντας τους να προτείνουν θεματικές κατηγορίες που κατά τη γνώμη τους προσδιορίζουν τον πολιτισμό, τις παραδόσεις και τις συνήθειες των ανθρώπων. Ως αφετηρία για τη συζήτηση ο δάσκαλος μπορεί να δώσει ένα παράδειγμα με βάση τον δικό του τόπο καταγωγής. Ορισμένες από τις θεματικές κατηγορίες που αναμένεται να προκύψουν από τη συζήτηση είναι οι εξής:

- Παροιμίες
- Εθιμοτυπικές συνήθειες (π.χ. χαιρετισμοί, προσφωνήσεις)
- Καλοί τρόποι (π.χ. κανόνες ευγένειας)

Οργάνωση της συζήτησης

Ο δάσκαλος μπορεί να οργανώσει τη συζήτηση γράφοντας στον πίνακα:

- α) το ερώτημα «Ποια πολιτιστικά στοιχεία νομίζετε ότι προσδιορίζουν τον τόπο καταγωγής μας;»
- β) τις απαντήσεις των μαθητών, ώστε στη συνέχεια να τις ομαδοποιήσουν και να καταλήξουν σε θεματικές κατηγορίες.

- Γιορτές (π.χ. εορτασμός γενεθλίων)
- Έθιμα (π.χ. γάμου)
- Μουσικά όργανα
- Παραδοσιακά φαγητά

Επομένως, με την ολοκλήρωση της φάσης αυτής θα πρέπει οι μαθητές να έχουν κατανοήσει αφενός ποιο θα είναι το τελικό αποτέλεσμα της εργασίας τους, αφετέρου ποια είναι τα επιμέρους στάδια στην εργασία τους.

Β' ΦΑΣΗ: Επιλογή θεματικών κατηγοριών και σχεδιασμός πλάνου εργασιών

Στη Β' Φάση της δραστηριότητας σκοπός είναι οι μαθητές να αποφασίσουν τι είδους πληροφορίες χρειάζεται να συλλέξουν και να οργανώσουν τον τρόπο συλλογής τους. Για το σκοπό αυτό η ομάδα καλείται να συζητήσει και να αποφασίσει α) για ποιες από τις θεματικές κατηγορίες που καταγράφηκαν κατά την Α' Φάση της δραστηριότητας θα συλλέξει πληροφορίες και β) ποιο θα είναι το πλάνο εργασίας της. Κάθε ομάδα θα πρέπει να επιλέξει οπωσδήποτε 2 θεματικές κατηγορίες και να προχωρήσει σε επιπλέον αριθμό αυτών ανάλογα με το ρυθμό εργασίας της.

Για την καλύτερη οργάνωση της συζήτησης και της εργασίας των μαθητών, ο δάσκαλος τους δίνει το φύλλο εργασίας_1 (βλ. παράρτημα). Σύμφωνα με αυτό θα πρέπει οι μαθητές για κάθε θεματική κατηγορία που επέλεξαν να αποφασίσουν ποιες πηγές θα χρησιμοποιήσουν και ποιες πληροφορίες θα αναζητήσουν. Συμπληρώνοντας το φύλλο εργασίας οι μαθητές στην ουσία διαμορφώνουν και το πλάνο εργασιών τους, καθώς θα πρέπει να σημειώσουν όχι μόνο τις πηγές που αποφάσισαν να χρησιμοποιήσουν αλλά και τη σειρά με την οποία θα ανατρέξουν σ' αυτές.

Ο δάσκαλος θα πρέπει να προτρέψει τους μαθητές:

- α) να αξιοποιήσουν κατ' αρχήν τις προσωπικές τους γνώσεις, εμπειρίες και αναμνήσεις και στη συνέχεια να ρωτήσουν μέλη του οικογενειακού τους περιβάλλοντος (γονείς, παππούδες και γιαγιάδες ή άλλους συγγενείς ή γνωστούς (π.χ. ο αλλοδαπός από το γειτονικό περίπτερο) ή να αναζητήσουν άλλες πηγές (π.χ. βιβλία, Ίντερνετ),
- β) να μάθουν όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία για τον πολιτισμό και τις παραδόσεις του τόπου/χώρας καταγωγής τους. Για το λόγο αυτό ο δάσκαλος θα πρέπει να κατευθύνει τους μαθητές στο να σκεφτούν ενδιαφέροντα ερωτήματα που θα τους βοηθήσουν να καταλάβουν όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία για το ρόλο, τη σημασία και τις ρίζες των πολιτιστικών στοιχείων που μελετούν (π.χ. ποια στοιχεία επιβιώνουν μέχρι σήμερα, ποια στοιχεία είναι δάνειο από άλλους πολιτισμούς).

Γ' ΦΑΣΗ: Συλλογή και καταγραφή πληροφοριών που αφορούν στην ίδια την ομάδα

Στη Γ' Φάση της δραστηριότητας σκοπός είναι οι μαθητές/τριες να συλλέξουν και να καταγράψουν τις πληροφορίες που χρειάζονται από τις πηγές που έχουν σκεφθεί

Ο ρόλος του δασκάλου στη Β' Φάση

Ο δάσκαλος κατευθύνει την εργασία των μαθητών αξιοποιώντας το παράδειγμα που περιέχει το φύλλο εργασίας_1. Ωστόσο, θα πρέπει να τονίσει στους μαθητές ότι θα έχουν την ευκαιρία και στη συνέχεια να σκεφτούν ενδιαφέροντα ερωτήματα και πηγές με αφορμή τη συλλογή των πληροφοριών και την επικοινωνία με την ομάδα-συνεργάτη.

Ο ρόλος του συντονιστή στη Γ' Φάση

Ένα από τα μέλη της ομάδας αναλαμβάνει την ευθύνη:
α) να υπενθυμίζει και να παρακολουθεί το πλάνο

σύμφωνα με το πλάνο εργασίας που επεξεργάστηκαν στην προηγούμενη φάση. Στο σημείο αυτό της δραστηριότητας ο δάσκαλος δίνει στους μαθητές το φύλλο εργασίας_2. Σύμφωνα με αυτό το πρώτο βήμα στη φάση αυτή είναι οι μαθητές να φτιάξουν τον «Πίνακα πολιτιστικών στοιχείων». Με την ολοκλήρωση της Γ' Φάσης οι μαθητές θα πρέπει να έχουν συμπληρώσει με όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία αυτόν τον Πίνακα ακολουθώντας το πλάνο εργασίας που έχουν διαμορφώσει με βάση το φύλλο εργασίας_1.

Καθώς οι μαθητές θα συλλέγουν και θα καταγράφουν πολιτιστικά στοιχεία για τις θεματικές κατηγορίες που έχουν επιλέξει, αναμένεται να τους γεννιούνται και νέα ερωτήματα προς διερεύνηση, οπότε θα πρέπει να συμπληρώνουν το πλάνο εργασίας (φύλλο εργασίας_1). Σημαντικός είναι για αυτό το σκοπό ο ρόλος του δασκάλου, ο οποίος έχοντας ρόλο συνερευνητή θα πρέπει να κατευθύνει τους μαθητές σε ενδιαφέροντα ερωτήματα. Για παράδειγμα, εάν μια ομάδα έχει καταγράψει το στοιχείο ότι έθιμο του γάμου στην Κίμωλο είναι να μοιράζουν με τα κουφέτα και παστέλι, ο δάσκαλος μπορεί να τους ρωτήσει εάν γνωρίζουν το συμβολισμό που υπάρχει πίσω από το συγκεκριμένο έθιμο.

Υπενθυμίζουμε ότι πρωταρχική πηγή συλλογής πληροφοριών είναι τα ίδια τα μέλη της ομάδας. Για το λόγο αυτό όσο πιο ετερογενείς είναι οι ομάδες ως προς τον τόπο καταγωγής ή/και την πολιτισμική ομάδα στην οποία ανήκουν τα μέλη της, τόσο πιο πλούσια είναι η ανταλλαγή πληροφοριών μέσα στην ομάδα. Μέσα από τη διαδικασία αυτή η γνώση του άλλου και η αλληλοαποδοχή – που είναι κεντρικοί σκοποί της δραστηριότητας – αρχίζουν να καλλιεργούνται κατ' αρχήν μέσα στην κάθε ομάδα, πριν επεκταθούν στην επικοινωνία με την ομάδα-συνεργάτη.

Δ' ΦΑΣΗ: Ηλεκτρονική επικοινωνία με ομάδα μαθητών από άλλο σχολείο (ομάδα-συνεργάτη) με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών

Στη Δ' Φάση της δραστηριότητας οι μαθητές καλούνται να επικοινωνήσουν ηλεκτρονικά με την ομάδα-συνεργάτη μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, προκειμένου να μοιραστούν τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει για τους ίδιους, αλλά και να αντλήσουν πρόσθετες πληροφορίες από τους μαθητές του άλλου σχολείου. Οι μαθητές θα πρέπει να ανταλλάξουν οπωσδήποτε 4 μηνύματα με την ομάδα-συνεργάτη, ενώ δεν είναι απαραίτητο οι δύο ομάδες να έχουν επιλέξει τις ίδιες θεματικές κατηγορίες. Στο σημείο αυτό της δραστηριότητας ο δάσκαλος δίνει στους μαθητές το φύλλο εργασίας_3.

Στο πλαίσιο αυτής της ανταλλαγής μηνυμάτων θα πρέπει ο δάσκαλος να τονίσει στους μαθητές ότι σκοπός τους είναι όχι απλώς να επεκτείνουν και να συμπληρώσουν με όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία το αρχείο τους με τον «Πίνακα πολιτιστικών στοιχείων», αλλά και να ανταλλάξουν πληροφορίες που θα τους βοηθήσουν να καταλάβουν καλύτερα τη νοοτροπία, τις συνήθειες και τις ρίζες τόσο τις δικές τους όσο και των άλλων. Αυτό σημαίνει ότι δεν αρκεί να πάρουν και με τη σειρά τους να δώσουν πληροφορίες μόνο για το «τι» (π.χ. μέσα από το ερώτημα «ποιες είναι οι

εργασίας, β) να φυλάει τα σχετικά φύλλα εργασίας 1 και 2.

Ο ρόλος του δασκάλου στη Γ' Φάση

Ο δάσκαλος έχει ρόλο συνερευνητή, καθώς πρόκειται για πληροφορίες που οι μαθητές αντλούν κατ' αρχήν από τις εμπειρίες τους και την επικοινωνία τους με άλλους και κατά δεύτερο λόγο από ελεγμένες πηγές (π.χ. βιβλία). Επιπλέον, εάν ο δάσκαλος το κρίνει σκόπιμο (π.χ. εντοπίζει κενά στις πληροφορίες που έχουν συλλεγεί), μπορεί να δώσει στους μαθητές και άλλο χρόνο για τη συλλογή πληροφοριών είτε να τους υποδείξει πρόσθετες πηγές.

Ο ρόλος του συντονιστή στη Δ' Φάση

Ένα από τα μέλη της ομάδας αναλαμβάνει την ευθύνη:
α) να συντονίζει την ομάδα ως προς τη ροή και τους σκοπούς της ηλεκτρονικής επικοινωνίας με την ομάδα-συνεργάτη, β) να φυλάει το φύλλο εργασίας 3 και το εκτυπωμένο αρχείο των μηνυμάτων.

Οργάνωση της ηλεκτρονικής επικοινωνίας

Κάθε ομάδα επικοινωνεί σταθερά με μια μόνο ομάδα από το άλλο σχολείο. Καλό είναι κάθε ομάδα να υπογράφει τα μηνύματά της με ένα

χαρακτηριστικές παροιμίες και τα έθιμα του τόπου σου;»), αλλά θα πρέπει να ρωτήσουν και με τη σειρά τους να εξηγήσουν τη σημασία και το ρόλο των συγκεκριμένων πολιτιστικών στοιχείων στη ζωή των ανθρώπων ενός τόπου (π.χ. με ερωτήματα όπως «Ποιο είναι το δίδαγμα της συγκεκριμένης παροιμίας;», «Τι δείχνει η συγκεκριμένη παροιμία για τη νοοτροπία των ανθρώπων ενός τόπου;», «Πώς το συγκεκριμένο έθιμο έχει επιβιώσει;», «Ποιες παραδόσεις κρύβονται πίσω από το συγκεκριμένο έθιμο;», «Με ποια μορφή διατηρείται το συγκεκριμένο έθιμο σήμερα;», «Πώς έμαθες το συγκεκριμένο έθιμο ή την παροιμία; Στα είπε κάποιος συγγενής σου και με αφορμή ποια περίσταση;»). Έτσι, οι μαθητές θα εμβαθύνουν στις πληροφορίες των άλλων αλλά και τις δικές τους, γιατί είναι δυνατόν η ομάδα-συνεργάτης να τους θέσει ερωτήματα που δεν είχαν σκεφθεί σχετικά με τις πληροφορίες που συνέλεξαν, οπότε θα πρέπει να ανατρέξουν και πάλι στις πηγές του ή/και να βρουν πρόσθετες πηγές.

Επομένως, στη φάση αυτή η δραστηριότητα είναι σχεδιασμένη έτσι ώστε κάθε ομάδα να εναλλάσσεται σε δύο ρόλους: α) να θέτει ερωτήματα, για να συλλέξει τις απαραίτητες πληροφορίες, β) να δίνει απαντήσεις στην ομάδα-συνεργάτη που με τη σειρά της συλλέγει πληροφορίες. Έτσι, οι μαθητές συμμετέχουν σε ένα παιχνίδι ερωτήσεων και απαντήσεων στο πλαίσιο του οποίου αφενός όλοι αισθάνονται χρήσιμοι, αφετέρου ασκούνται σε επικοινωνιακές δεξιότητες που έχουν να κάνουν με την εκμείωση συγκεκριμένης πληροφορίας και τη διατύπωση ή/και επεξήγηση ακριβούς πληροφορίας. Συγκεκριμένα, οι μαθητές:

- Ελέγχουν πόσο κατανοητές και αποτελεσματικές είναι οι ερωτήσεις που θέτουν
- Ελέγχουν πόσο ορθά διατυπωμένες και σαφείς είναι για τους άλλους οι πληροφορίες που μοιράζονται μαζί τους
- Εμβαθύνουν στα πολιτιστικά στοιχεία του τόπου καταγωγής των ίδιων και των άλλων.

Ε΄ ΦΑΣΗ: Επεξεργασία και οργάνωση όλων των πληροφοριών που έχουν συλλεγεί με σκοπό την κατασκευή μιας συνολικής παρουσίασης αυτών

Στη Ε΄ Φάση της δραστηριότητας κάθε ομάδα καλείται να χρησιμοποιήσει το Power Point για να ετοιμάσει μια παρουσίαση με θέμα «Εμείς, οι φίλοι μας και ο πολιτισμός μας» βασισμένη στις πληροφορίες που έχει συλλέξει. Για το σκοπό αυτό τα μέλη κάθε ομάδας θα πρέπει να επεξεργαστούν τις πληροφορίες που έχουν καταχωρίσει στο αρχείο τους με τον «Πίνακα πολιτιστικών στοιχείων» για την ομάδα τους και για την ομάδα-συνεργάτη.

Με βάση τα παραπάνω κάθε ομάδα θα πρέπει να ετοιμάσει ένα αρχείο Power Point με το οποίο θα παρουσιάζει τα εξής:

- α) Τις θεματικές κατηγορίες που επεξεργάστηκε και τις συγκεκριμένες πληροφορίες που συγκέντρωσε.
- β) Τις πηγές από τις οποίες η ομάδα άντλησε τις πληροφορίες και τα ερωτήματα για τα οποία αναζήτησε απαντήσεις.

συγκεκριμένο όνομα. Εάν κάθε θέση εργασίας δεν έχει δικό της λογαριασμό και ηλεκτρονική διεύθυνση, θα πρέπει ο δάσκαλος να παραλαμβάνει τα μηνύματα των ομάδων-συνεργάτη και να τα μοιράζει στους μαθητές του και αντίστοιχα να συγκεντρώνει και να αποστέλλει τα μηνύματα στο άλλο σχολείο (γί αυτό και είναι χρήσιμο τα μηνύματα να τα υπογράφουν οι μαθητές με ένα όνομα ομάδας).

Ο ρόλος του δασκάλου

στη Δ΄ Φάση

Πριν την έναρξη της Δ΄ Φάσης ο δάσκαλος θα πρέπει να επικοινωνήσει με το δάσκαλο του άλλου σχολείου, προκειμένου να συμφωνήσουν για τα ακόλουθα θέματα:

- α) ποια ομάδα θα επικοινωνεί με ποια από κάθε τάξη.
- β) ποιο θα είναι το χρονικό διάστημα που θα λάβει χώρα η ηλεκτρονική επικοινωνία μεταξύ των δύο τάξεων,
- γ) εάν αναμένονται κενά στη ροή των μηνυμάτων (π.χ. λόγω εκδρομών),
- δ) ποια τάξη θα στείλει το πρώτο μήνυμα.

Ο ρόλος του συντονιστή

στην Ε΄ Φάση

Ένα από τα μέλη της ομάδας αναλαμβάνει την ευθύνη:

- α) να συντονίζει τις ενέργειες της ομάδας για τη δομή και τη μορφοποίηση της παρουσίασης,
- β) να φυλάει το σχετικό φύλλο εργασίας και το αναγκαίο υλικό σε εκτυπωμένη μορφή.

Ο ρόλος του δασκάλου

στην Ε΄ Φάση

Επειδή τα παιδιά τείνουν

γ) Συμπεράσματα που αφορούν τις συγκεκριμένες πληροφορίες.

Προκειμένου κάθε ομάδα να παρουσιάσει τις πληροφορίες που έχει συλλέξει με οργανωμένο τρόπο αλλά και να συναγάγει συμπεράσματα, θα πρέπει να παρατηρήσει τις καταχωρημένες πληροφορίες και να συζητήσει πώς μπορούν να ομαδοποιηθούν. Στο σημείο αυτό ο δάσκαλος θα δώσει στους μαθητές το φύλλο εργασίας_4 που προτείνει στους μαθητές ενδεικτικούς άξονες:

- Γενικές και επιμέρους κατηγορίες
- Τύποι πηγών
- Ομοιότητες (π.χ. κοινά έθιμα ανά χώρα/τόπο, έθιμα που διατηρούνται μέχρι σήμερα)

Ο δάσκαλος πρέπει να τονίσει στους μαθητές ότι οι παραπάνω άξονες είναι ενδεικτικοί και κάθε ομάδα θα πρέπει να σκεφτεί τα δικά της ενδιαφέροντα θέματα-ερωτήματα ανάλογα με το υλικό-πληροφορίες που έχει συγκεντρώσει.

Όσον αφορά τις πηγές που οι μαθητές χρησιμοποίησαν είναι σημαντικό ο δάσκαλος να προτείνει να σημειώνουν δίπλα σε κάθε πληροφορία το όνομα του μαθητή που τροφοδότησε με τη συγκεκριμένη πληροφορία την ομάδα, ώστε να εδραιωθεί ανάμεσα στους μαθητές ο σεβασμός για το πολιτιστικό «κεφάλαιο» του καθενός.

Στ' ΦΑΣΗ: Πολιτιστικό φεστιβάλ στην τάξη με προβολή των παρουσιάσεων που ετοίμασαν οι μαθητές

Σκοπός στη Στ' Φάση της δραστηριότητας είναι κάθε ομάδα να μοιραστεί με την υπόλοιπη τάξη την παρουσίαση που ετοίμασε για τη συμμετοχή της στο πολιτιστικό φεστιβάλ της τάξης, ώστε όλοι οι μαθητές να εμπλακούν σε μια συζήτηση και να καταλήξουν σε γενικότερα συμπεράσματα. Το σημαντικό στη φάση αυτή είναι η τάξη να προσπαθήσει να κατανοήσει αφενός το ρόλο των πολιτιστικών στοιχείων στη ζωή και την ταυτότητα ενός τόπου, αφετέρου τις ομοιότητες και τις διαφορές των ποικίλων τόπων καταγωγής ως προς τα στοιχεία αυτά.

Για το σκοπό αυτό είναι κεντρικός ο ρόλος του δασκάλου, ο οποίος θα πρέπει να συντονίζει τη συζήτηση και να κατευθύνει τον προβληματισμό των μαθητών θέτοντας τα κατάλληλα ερωτήματα. Ενδεικτικά ερωτήματα τα οποία μπορεί να θέσει ο δάσκαλος είναι τα εξής:

- Γιατί ορισμένα πολιτιστικά στοιχεία επιβιώνουν μέχρι σήμερα;
- Ποιες πηγές είναι κατάλληλες για να πληροφορηθούμε πολιτιστικά στοιχεία που δεν επιβίωσαν;
- Πώς ένα πολιτιστικό στοιχείο συνδέεται με τη ζωή ενός τόπου;
- Τι σημαίνει το γεγονός ότι ορισμένα πολιτιστικά στοιχεία είναι κοινά για διαφορετικούς τόπους;

Μέσα από τη συζήτηση αναμένεται οι μαθητές να αντιληφθούν ότι υπάρχουν αξίες, συνήθειες και πολιτιστικά στοιχεία που είναι όχι μόνο διαχρονικά αλλά και

να επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους κυρίως στη μορφή και όχι στο περιεχόμενο της παρουσίασης, θα πρέπει ο δάσκαλος να εποπτεύει την εργασία τους και να στρέφει το ενδιαφέρον τους στις ιδέες.

Διαδικασία προβολής των παρουσιάσεων

Κάθε ομάδα θα χρησιμοποιήσει έναν Η/Υ συνδεδεμένο με βιντεοπροβολέα και θα έχει στη διάθεσή της 10 λεπτά. Για το λόγο αυτό τα μέλη κάθε ομάδας θα πρέπει να έχουν εκ των προτέρων συμφωνήσει πώς θα μοιράσουν μεταξύ τους αυτά που θα πουν.

Ο ρόλος του δασκάλου στην Στ' Φάση

Ο δάσκαλος θα πρέπει να έχει επεξεργαστεί τις παρουσιάσεις των μαθητών και να έχει σκεφθεί τα ερωτήματα που θα τους θέσει, προκειμένου να τους βοηθήσει να καταλήξουν σε γενικότερα συμπεράσματα. Δεν παρεμβαίνει και δεν αλλάζει τίποτε στο περιεχόμενο των εργασιών των μαθητών. Απλώς φροντίζει να τις

πανανθρώπινα, δηλαδή κοινά για ανθρώπους που ανήκουν σε διαφορετικούς πολιτισμούς. Έτσι, θα καλλιεργηθεί η αλληλογνωριμία, η αλληλοκατανόηση και ο αλληλοσεβασμός μεταξύ των μαθητών, καθώς θα έχουν την ευκαιρία να αντιληφθούν ότι κάθε τόπος και κάθε πολιτισμική ομάδα «κρύβει» έναν πλούτο ιδεών και πολιτιστικών στοιχείων που είναι χρήσιμο «κεφάλαιο» για όποιον το γνωρίζει. Με την ολοκλήρωση του πολιτιστικού φεστιβάλ μέσα στην τάξη αναμένεται οι μαθητές να αισθάνονται υπερήφανοι όχι μόνο για την καταγωγή τους αλλά και για την ποικιλία και τη διαφορετικότητα που παρουσιάστηκε όσον αφορά την προέλευση και τις πολιτισμικές ομάδες που εκπροσωπήθηκαν.

Τέλος, ως **προέκταση** της δραστηριότητας προτείνονται τα εξής:

- 1) κάθε ομάδα να στείλει το προϊόν της τελικής παρουσίασης στο σχολείο-συνεργάτη και να ανταλλάξουν σχόλια,
- 2) κάθε ομάδα να συντάξει ένα κείμενο στο οποίο οι μαθητές θα διατυπώσουν τις εντυπώσεις τους από την εμπειρία τους στην ηλεκτρονική και ασύγχρονη επικοινωνία, τυχόν δυσκολίες που είχαν και τη γνώμη τους για το αν τους βοήθησε ή όχι η ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων στην εργασία τους.

έχει δει από πριν συνολικά, ώστε να έχει εντοπίσει τα ενδιαφέροντα σημεία – ερωτήματα που θα χρησιμοποιήσει ως αφετηρία για να αξιοποιήσει τις εργασίες αυτές για συζήτηση, προβληματισμό και συμπεράσματα.

Σύνδεση της δραστηριότητας με τη σχολική ζωή

Οι εργασίες των μαθητών μπορούν να παρουσιαστούν σε μια ευρύτερη πολιτιστική εκδήλωση του σχολείου. Επιπλέον, εάν ο δάσκαλος έχει τις αναγκαίες τεχνικές γνώσεις ή τεχνική υποστήριξη, μπορεί να συγκεντρώσει τις παρουσιάσεις των μαθητών και να τις εντάξει στην ιστοσελίδα του σχολείου.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο Εργασίας 1

ΟΝΟΜΑ _____

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ _____

ΤΑΞΗ _____

Ακολουθήστε με την ομάδα σας τα ακόλουθα βήματα:

1. Αντιγράψτε όλες τις θεματικές κατηγορίες που αναγράφονται στον πίνακα της τάξης.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Αποφασίστε για ποιες από τις παραπάνω θεματικές κατηγορίες θα συλλέξετε πληροφορίες.

3. Συζητήστε για κάθε θεματική κατηγορία χωριστά και καταγράψτε στον πίνακα που ακολουθεί τι αποφασίσατε σχετικά με τα εξής:
 - α) ποιες πηγές θα χρησιμοποιήσετε
 - β) ποιο μέσο επικοινωνίας θα χρησιμοποιήσετε για κάθε πηγή
 - γ) ποιες ερωτήσεις θα χρησιμοποιήσετε ως εργαλείο, για να μάθετε ενδιαφέροντα πράγματα για το ρόλο, τη σπουδαιότητα και τις ρίζες των πολιτιστικών στοιχείων
 - δ) με ποια σειρά θα χρησιμοποιήσετε τις πηγές που σκεφθήκατε

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΛΑΝΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1:			
ΠΗΓΕΣ	ΜΕΣΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΣΕΙΡΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΗΓΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 2:			
ΠΗΓΕΣ	ΜΕΣΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΣΕΙΡΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΗΓΩΝ

Παράδειγμα συμπλήρωσης του πίνακα:

Ο Caini, ο Νάσος και ο Μιχάλης αποφάσισαν για την ομάδα τους τα εξής:

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1: έθιμα γάμου			
ΠΗΓΕΣ	ΜΕΣΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΣΕΙΡΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΗΓΩΝ
Νάσος	Προφορικός λόγος	ποια έθιμα του γάμου γνωρίζεις; πώς τα γνωρίζεις; διατηρούνται μέχρι σήμερα;	2
Μιχάλης	Προφορικός λόγος		1
Caini	Προφορικός λόγος		3
Πατέρας Caini	Προφορικός λόγος		4
Παππούς Νάσου	Προφορικός λόγος- τηλεφωνική επικοινωνία		5
Μητέρα Μιχάλη	Προφορικός λόγος-συζήτηση στο σπίτι		6
Βιβλίο Νάσου «Τα έθιμα της Σαλαμίνας»	Γραπτός λόγος-σημειώσεις		7

Φύλλο Εργασίας 2

ΟΝΟΜΑ _____

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ _____

ΤΑΞΗ _____

Ακολουθήστε με την ομάδα σας τα ακόλουθα βήματα:

1. Δημιουργήστε ένα αρχείο Word και αποθηκεύστε το με το όνομα «Πίνακας_(όνομα ομάδας)».
2. Αντιγράψτε στο παραπάνω αρχείο τον Πίνακα που ακολουθεί:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΧΩΡΑ-ΤΟΠΟΣ	Α/Α – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ	ΠΗΓΗ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

3. Ακολουθείστε το πλάνο εργασίας που έχετε διαμορφώσει (φύλλο εργασίας_1), για να συμπληρώσετε τον παραπάνω πίνακα. Εάν στην πορεία προκύπτουν νέα ερωτήματα ή επιπλέον πηγές, μην ξεχνάτε να τα συμπληρώνετε στο πλάνο εργασίας σας.

Παράδειγμα συμπλήρωσης του πίνακα:

Ο Caini, ο Νάσος και ο Μιχάλης αποφάσισαν για την ομάδα τους (που έχει το όνομα Κεραυνοί) τα εξής (βλ. επόμενη σελίδα):

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ – ΚΕΡΑΥΝΟΙ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΧΩΡΑ-ΤΟΠΟΣ	Α/Α – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ	ΠΗΓΗ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Έθιμα του γάμου	Ελλάδα-Σαλαμίνα	1. Η νύφη παίρνει μαζί της ένα κομμάτι δίχτυ.	Νάσος	
		2. Η νύφη δένει στη μέση της ένα μικρό πουγκί το οποίο περιέχει ένα κομμάτι δίχτυ, ένα σταυρό από καλάμι δεμένο με κόκκινη κορδέλα και ένα ψαλιδάκι.	Βιβλίο Νάσου «Τα έθιμα της Σαλαμίνας»	Όλα αυτά μαζί θα την προστατέψουν από τα κακά λόγια και τα μάγια μιας και το δίχτυ είναι πλεγμένο έτσι ώστε να δημιουργούνται μικροί σταυροί, που είναι θεϊκή προστασία, ενώ το ψαλιδάκι θα κόψει τα κακά λόγια και τα μάγια και έτσι δεν θα πραγματοποιηθούν.
Έθιμα του γάμου	Κίνα	3. Κατά τη διάρκεια της τελετής το ζευγάρι πίνει κρασί και μέλι από κούπες ενωμένες μεταξύ τους με κόκκινη κορδέλα.	Πατέρας Caini	Το χρώμα της αγάπης και της ευτυχίας στη Κίνα είναι το κόκκινο. Το έθιμο διατηρείται μέχρι και σήμερα.
Έθιμα του γάμου	Ελλάδα-Κίμωλος	4. Στους γάμους προσφέρουν μαζί με τις μπομπονιέρες και το παστέλι.	Μιχάλης, θεία Μιχάλη	Για να είναι "γλυκειά" η ζωή του ζευγαριού και να είναι πάντα "κολλημένοι" ο ένας με τον άλλο. Το έθιμο διατηρείται μέχρι και σήμερα.

Φύλλο Εργασίας 3

ΟΝΟΜΑ _____
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ _____
ΤΑΞΗ _____

Στη φάση αυτή η ομάδα σας θα ανταλλάξει ηλεκτρονικά μηνύματα με την ομάδα-συνεργάτη.

1. Ξέρετε ποια είναι η ομάδα-συνεργάτης σας ;
Αντιγράψτε εδώ από τον πίνακα της τάξης το όνομά της:

2. Ξέρετε ποια είναι η ηλεκτρονική διεύθυνση της ομάδας-συνεργάτη σας;
Αντιγράψτε εδώ από τον πίνακα της τάξης την ηλεκτρονική της διεύθυνση:
.....

3. Ανταλλάξτε με την ομάδα-συνεργάτη ηλεκτρονικά μηνύματα με σκοπό να τους ζητήσετε πληροφορίες για τον τόπο καταγωγής τους και τα πολιτιστικά στοιχεία που έχουν συλλέξει. Επομένως, θα πρέπει:
 - α) Να σκεφθείτε τι ερωτήσεις πρέπει να κάνετε στην ομάδα-συνεργάτη.
 - β) Να μην ξεχνάτε ότι μπορείτε να ζητήσετε διευκρινίσεις και να τους κάνετε ερωτήσεις που θα σας βοηθήσουν να μάθετε όσο το δυνατόν περισσότερα πράγματα για τα στοιχεία αυτά.
 - γ) Εάν σας ζητούν επιπλέον πληροφορίες που δεν γνωρίζετε για τα πολιτιστικά στοιχεία που έχετε συλλέξει, θα πρέπει να «ξαναρωτήσετε» τις πηγές σας ή να βρείτε νέες πηγές.

4. Με άξονα τα μηνύματα που στέλνετε και λαμβάνετε από την επικοινωνία σας με την ομάδα-συνεργάτη θα πρέπει να επεκτείνετε το αρχείο σας με τον Πίνακα πολιτιστικών στοιχείων (προσθέτοντας σειρές) και να τον συμπληρώσετε με τα στοιχεία που σας έστειλε η ομάδα-συνεργάτης. Επομένως, θα πρέπει:
 - α) Να τυπώνετε τα μηνύματα που σας στέλνει η ομάδα-συνεργάτης.
 - β) Να μελετάτε προσεκτικά τα στοιχεία που σας στέλνει η ομάδα-συνεργάτης.

Φύλλο Εργασίας 4

ΟΝΟΜΑ _____

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ _____

ΤΑΞΗ _____

Έφτασε η ώρα να φτιάξετε την παρουσίασή σας με θέμα «Εμείς, οι φίλοι μας και ο πολιτισμός μας». Να τι θα χρειαστεί να κάνετε:

1. Να ανοίξετε ένα αρχείο Power Point και να το αποθηκεύσετε με το όνομα Παρουσίαση_(όνομα ομάδας).
2. Να μελετήσετε προσεκτικά τον Πίνακα πολιτιστικών στοιχείων που έχετε φτιάξει και να συζητήσετε πώς μπορούν να ομαδοποιηθούν οι πληροφορίες που έχετε καταχωρήσει. Μερικοί άξονες που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε είναι οι εξής:
 - Γενικές και επιμέρους κατηγορίες
 - Τύποι πηγών
 - Ομοιότητες (π.χ. κοινά έθιμα ανά χώρα/τόπο, έθιμα που διατηρούνται μέχρι σήμερα)
3. Τα βασικά σημεία που πρέπει να περιέχει κάθε παρουσίαση είναι τα εξής:
 - α) Οι θεματικές κατηγορίες που επεξεργαστήκατε
 - β) Οι πληροφορίες που συγκεντρώσατε
 - γ) Οι πηγές που χρησιμοποιήσατε
 - δ) Τα βασικά ερωτήματα που θέσατε στον εαυτό σας και στην ομάδα-συνεργάτη
 - ε) Τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξατε από την επεξεργασία των πληροφοριών
4. Μην ξεχνάτε:
 - Ότι η παρουσίασή σας αφορά και την ομάδα-συνεργάτη
 - Να βρείτε έναν τρόπο να σημειώνετε δίπλα σε κάθε πληροφορία το όνομα του μαθητή από την ομάδα σας ή την ομάδα-συνεργάτη που αποτέλεσε άμεση ή έμμεση πηγή της.
 - Ότι ο χρόνος που έχετε στη διάθεσή σας, για να ετοιμάσετε την παρουσίαση είναι περιορισμένος και γι' αυτό δεν πρέπει να αφιερώσετε πολύ χρόνο στη μορφοποίησή της.
 - Ότι ο χρόνος που έχετε στη διάθεσή σας, για να προβάλετε την παρουσίασή σας στην τάξη είναι 10 λεπτά και γι' αυτό θα πρέπει από πριν να έχετε προετοιμαστεί (π.χ. να συμφωνήσετε πώς θα μοιράσετε μεταξύ σας αυτά που θα πείτε και θα δείξετε). Η προετοιμασία είναι απαραίτητη, για να έχετε επιλέξει τι θα πείτε με συντομία και σε τι θα επιμείνετε, έτσι ώστε να μη χρειαστεί να «τρέξετε» κατά την παρουσίαση.
 - Κατά την προετοιμασία σας να λάβετε υπόψη σε ποιους απευθύνεστε και να σκεφτείτε τι χρειάζεται να πείτε, για να είναι κατανοητή η παρουσίασή σας σε όλους, ακόμα και σε αυτούς που δεν ασχολήθηκαν με το θέμα (π.χ. λόγω απουσίας τους).

Παράρτημα

Όπως προαναφέρεται ο δάσκαλος θα πρέπει πριν από την έναρξη της Δ΄ Φάσης να έχει επικοινωνήσει με τον δάσκαλο της τάξης-συνεργάτη και να έχει έρθει σε συνεννόηση για το ποια ομάδα θα επικοινωνήσει με ποια. Για την αποφυγή λαθών που ενδέχεται να προκαλέσουν σύγχυση στους μαθητές και να περιπλέξουν την επικοινωνία τους με την ομάδα-συνεργάτη, καλό είναι ο δάσκαλος να έχει συντάξει τον ακόλουθο πίνακα με τα ζεύγη των ομάδων και τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις των ομάδων-συνεργάτη. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να τα γράψει στον πίνακα της τάξης είτε να τα δώσει τυπωμένα σε κάθε ομάδα.

α/α	Μέλη ομάδας	Όνομα ομάδας	Όνομα ομάδας-συνεργάτη	Ηλεκτρονική διεύθυνση ομάδας-συνεργάτη
	Νάσος, Μιχάλης, Caini	Κεραυνοί	Οι τρεις Σωματοφύλακες	User01@dimkal.sch.gr